

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและความสำคัญ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้เริ่มก่อตั้งตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในคราวที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินประกอบพิธีเปิดพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชที่จังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2524 โดยมีพระราชดำริแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี มีสาระสำคัญดังนี้ "ให้พิจารณาพื้นที่ที่เหมาะสมจัดทำโครงการพัฒนาอาชีพการประมงและการเกษตรในเขตที่ดินชายฝั่งทะเล จังหวัดจันทบุรี" และได้พระราชทานเงินที่ราษฎรจังหวัดจันทบุรีร่วมทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายโดยเสด็จพระราชกุศลในโอกาสดังกล่าวเป็นทุนริเริ่มดำเนินการ ต่อมาเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ.2524 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชดำริเพิ่มเติม ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน สาระโดยสรุปว่า "ให้พิจารณาจัดหาพื้นที่ป่าสงวนเสื่อมโทรมหรือพื้นที่สาธารณประโยชน์เพื่อจัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนา เช่นเดียวกับศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนให้เป็นศูนย์ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาในเขตที่ดินชายทะเล" จังหวัดจันทบุรีได้ร่วมหารือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและพิจารณาความเหมาะสมจึงกำหนดพื้นที่ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นพื้นที่จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2525 ศูนย์ศึกษาดังกล่าว เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการศึกษาวิจัย และการพัฒนาในเขตที่ดินชายทะเลโดยวิธีการผสมผสานความรู้อันหลากหลายของแต่ละหน่วยงาน เพื่อวางแผนพัฒนาการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เหมาะสม และยั่งยืนตลอดไป ศูนย์ศึกษาการพัฒนาแห่งนี้ยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดจันทบุรี ได้รับรางวัลสถานที่ท่องเที่ยวดีเด่น ในปี พ.ศ. 2545 จากองค์กรอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นสถานที่ท่องเที่ยวยอดเยี่ยมเชิงพัฒนาและการวิจัย สอนให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ สภาพนิเวศและป่าชายเลน ริมชายฝั่งของจังหวัดจันทบุรี (Admin. Online. 2017)

นอกเหนือจากเป็นสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดจันทบุรี ซึ่งในวัตถุประสงค์หลักของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน คือ พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่างๆ เพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับประชาชนในพื้นที่โครงการฯ ปัจจุบันของที่ระลึกทางการท่องเที่ยวก็มีบทบาทสำคัญและเป็นค่านิยมสำหรับนักท่องเที่ยวที่จะต้องหาซื้อสินค้าเพื่อเป็นของตนเองและฝากญาติมิตร จึงเกิดเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นแหล่งท่องเที่ยว จากการสัมภาษณ์ คุณมีศักดิ์ จันทร์ชุม พนักงานธุรการชำนาญงาน (สัมภาษณ์ 9/02/2560) ปัจจุบันนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมในศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนจะมาทั้งเป็นแบบกลุ่มใหญ่แล้วให้ทางศูนย์นำเยี่ยมชม และแบบท่องเที่ยวด้วยตัวเอง

สถานที่ที่นักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชมมากที่สุด คือ สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำเฉลิมพระเกียรติพระชนพรรษา 6 รอบ ในส่วนของที่ระลึกได้มีการรวมสินค้าชุมชนในพื้นที่อ่าวคุ้งกระเบนเป็นของกลุ่มแม่บ้านในพื้นที่ ซึ่งสินค้าส่วนใหญ่ที่จำหน่ายจะเป็นประเภทอาหารและเครื่องดื่ม เช่น กะปิ น้ำปลา พริกไท น้ำมันงาคุด เป็นต้น และศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน กำลังมีโครงการจัดตั้งร้านค้าจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกบริเวณด้านหน้าของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน เพื่อจำหน่ายของที่ระลึกและสินค้าพื้นบ้าน จากการสัมภาษณ์ คุณปรียาภา ศรีปลัด เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป (สัมภาษณ์ 9/02/2560) นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำเฉลิมพระเกียรติพระชนพรรษา 6 รอบ ในปี 2559 มีจำนวน 577,158 คน ถ้ามีสินค้าของที่ระลึกน่าจะได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชม และสามารถสร้างรายได้ให้กับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนและชาวบ้านผู้ผลิตสินค้าของที่ระลึก ปัจจุบันของที่ระลึกทางการท่องเที่ยวที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง ด้วยกลายเป็นค่านิยมสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ที่จะต้องซื้อหาสินค้าของที่ระลึกเพื่อเป็นของตนเองและของฝากญาติมิตรกันทุกครั้งที่มีโอกาส จึงเกิดเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งที่มีฝีมือถึงกับกลายเป็นแหล่งผลิตขนาดใหญ่กันทั้งหมู่บ้าน รวมทั้งเป็นแหล่งขายปลีกขายส่ง และเป็นแหล่งท่องเที่ยวในตัว (ประเสริฐ ศีลรัตนนา. 2531 : 64-65)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการออกแบบและออกแบบของที่ระลึกสำหรับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี เพื่อเป็นของที่ระลึกสำหรับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน ให้ตรงต่อความต้องการของตลาดในปัจจุบัน และช่วยเสริมภาพลักษณ์การประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญของท้องถิ่นผ่านทางผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก อีกทั้งยังเป็นสร้างคุณค่าผลิตภัณฑ์เสริมสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นและสู่การต่อยอดเชิงพาณิชย์ได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาแนวทางการออกแบบของที่ระลึกสำหรับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี

1.2.2 เพื่อออกแบบของที่ระลึกสำหรับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี

1.2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาเพื่อศึกษาแนวทางการออกแบบของที่ระลึกแบบมีส่วนร่วมกับสำหรับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีขอบเขตการศึกษาในงานวิจัยจึงกำหนดได้ดังนี้

1.3.1 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น หมายถึง ต้นแบบของที่ระลึกสำหรับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 3 ชิ้นงาน

ตัวแปรตาม หมายถึง ผู้มาท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี

1.3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้มาท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้มาท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี จำนวน 120 คน

1.3.3 สถานที่ที่ใช้ในการทำวิจัย

- 1) คณะอักษรศาสตร์และประยุกต์ศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
- 2) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี

1.4 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 แผนผังกรอบการวิจัย

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมายถึง หน่วยงานที่ดำเนินการศึกษาวิจัย และการพัฒนาในเขตที่ดินชายทะเล เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอดเยี่ยมเชิงพัฒนา และการวิจัย สอนให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ สภาพนิเวศและป่าชายเลน ริมชายฝั่งของจังหวัดจันทบุรี

1.5.2 แนวทางการออกแบบ หมายถึง แนวทางในการศึกษาข้อมูลก่อนการออกแบบที่มีการกำหนดเป้าหมาย การเก็บรวบรวมข้อมูล การสำรวจค่านิยม กำหนดรูปแบบ และการนำไปใช้ เพื่อสรุปข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการออกแบบของที่ระลึก

1.5.3 ของที่ระลึก หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นจากการออกแบบโดยใช้ข้อมูลแนวทางในการออกแบบ เพื่อเป็นของที่ระลึกสำหรับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน ให้ตรงต่อความต้องการของตลาดในปัจจุบัน และช่วยเสริมภาพลักษณ์การประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญของท้องถิ่น

1.5.4 ความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก หมายถึง ความคิดเห็นจากบุคลากร และชาวบ้าน ชุมชน รวมทั้งผู้มาท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี ด้านความงาม ด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านวัสดุ และด้านลักษณะเฉพาะ

1.5.5 ถ่ายทอดสู่ชุมชน หมายถึง การจัดเผยแพร่งานวิจัยสู่ชุมชนโดยนำความรู้ ทักษะในการจัดทำของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว โดยใช้เนื้อหาและองค์ความรู้

1.6 ประโยชน์ของการวิจัย

1.6.1 เพื่อให้ได้แนวทางการออกแบบของที่ระลึกสำหรับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี

1.6.2 เพื่อให้ได้ของที่ระลึกสำหรับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี

1.6.3 เพื่อให้ได้ความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกสำหรับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี